

[Ministeren for Grønland.]

sig til at blive lige så slemme som vanskelighederne i forbindelse med andre kriterier, som hr. Lars Emil Johansen og jeg er enige om at vi skulle prøve på at komme til livs.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til samme udvalg som de to foregående sager. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Da der foreligger indstilling fra grupperne, skal jeg allerede i indeværende møde lade foretage valg af det udvalg, som tinget har besluttet at nedsætte.

Der er til dette valg anmeldt valggruppe mellem socialdemokratiet samt hr. Johan Nielsen (Færø.), venstre, det radikale venstre, det konservative folkeparti, centrumdemokraterne og kristeligt folkeparti med i alt 126 stemmer. Endvidere er anmeldt valgforbund mellem fremskridtspartiet og Danmarks retsforbund med i alt 32 stemmer.

Man gik altså til:

Valg af 21 medlemmer til et udvalg angående:

Forslag til lov om ændring af lov for Grønland om kommuneskat

forslag til fredningslov for Grønland

og

forslag til lov om ændring af lov om folketingsvalg i Grønland

Valgt blev:

Jørgen Peder Hansen, Erling Jensen, Lars Emil Johansen, Søren B. Jørgensen, K. J. Mortensen, Tastesen, Enggaard, Brixtofte, Peter Holst, Svend Haugaard, Rosing, Lembourn, H. C. Toft, Iversen, Ingolf Knudsen, Inger Stilling Pedersen, Dohrmann, Arentoft, Holten, Poul Westergaard og Poul Dam.

Den næste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til lov om ændring af lov om kommunernes styrelse og om ændring af lov om ændringer i lov om kommunale valg. (Ændring af antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer [af Kaj Hansen m. fl.].

(Lovforslaget (nr. 41) findes i tillæg A, sp. 629, fremsættelsen i tidenden sp. 492).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Indenrigsministeren (Jacob Sørensen):

De synspunkter, som dette forslag om en væsentlig udvidelse af kommunalbestyrelsernes medlemstal bygger på, kan jeg i vidt omfang erklære mig enig i. Vi bør tilstræbe den bedst mulige kontakt og forståelse mellem borgerne og den forvaltning, der betjener dem. Det er desuden i sig selv ønskeligt, at en så bred kreds af befolkningen som muligt får lejlighed til at deltage aktivt i kommunestyret. Jeg kan endvidere være enig i, at der efterhånden er lagt så store og krævende opgaver over på kommunerne, at mange borgere ikke føler, de kan afse den fornødne tid til at engagere sig i dette arbejde.

Alt dette kunne fra en umiddelbar betragtning tilsige, at vore kommunalbestyrelser og amtsråd blev udvidet. De er jo i sammenligning med andre landes ikke særlig store, og det er også rigtigt, som forslagsstillerne fremhæver, at der som følge af kommunalreformen med dens kraftige reduktion af antallet af kommuner er sket en halvering af det samlede antal af direkte valgte til kommunalbestyrelser og amtsråd. Ved kommunevalgene i 1966 blev der indvalgt ca. 10.000 medlemmer, mens tallet i 1970 var ca. 5.000.

Uanset at jeg således kan tilslutte mig intentionen bag forslaget, nemlig at opnå en højere grad af nærdemokrati, og også er enig i, at en udvidelse af medlemstallet kan være egnet til at opnå dette, må jeg dog fremhæve nogle tungtvejende hensyn, som gør, at en udvidelse af den størrelsesorden, som er foreslået, ikke kan gennemføres isoleret.

Det er i den gældende lov fastsat, at medlemstallet i amtsrådene og i Odense, Ålborg og Århus byråd skal være mindst 13 og højst 31. I de øvrige kommuner skal med-

[Indenrigsministeren.]

lemstallet være mindst 5 og højst 25. Tallet for den enkelte kommunalbestyrelse fastsættes i styrelsesvedtægten, det vil sige, at medlemstallet fastsættes af kommunalbestyrelsen selv og godkendes af indenrigsministeriet.

Indenrigsministeriets praksis for godkendelse er fastlagt således, at medlemstallet skal rette sig efter kommunens indbyggertal, en praksis, som der under behandlingen af forslaget til styrelsesloven i sin tid blev opnået enighed om mellem folketingsudvalget og indenrigsministeren.

I spørgsmålet om medlemstallet i kommunale råd er den kommunale styrelseslov ikke udtryk for nogen væsentlig ændring i forhold til de tidligere styrelseslove. Vi har således videreført den tradition, at kommunalbestyrelserne hos os er mindre end f. eks. i Norge og Sverige, hvor man fra gammel tid har haft kommunalbestyrelser på op til 60 og 85 medlemmer.

Spørgsmålet om kommunalbestyrelsernes størrelse var naturligvis genstand for principielle overvejelser i kommunallovskommissionen og også i forbindelse med behandlingen her i folketinget af den kommunale styrelseslov. Begge steder var der tilslutning til det princip, som hidtil har været lagt til grund for indretningen af kommunestyret her i landet, nemlig dette at kommunalbestyrelsen er det styrende organ i kommunens anliggender, altså et organ, der i princippet har kompetence og ansvar i alle kommunens forhold. Det må imidlertid erindres, at de kommunale anliggender er forvaltningsanliggender, og at kommunalbestyrelsen altså dermed er en forvaltningsmyndighed. Som det tidligere har været sagt, må kommunalbestyrelsen nærmest betragtes som kommunens regering, der står til ansvar over for vælgerparlamentet, og ikke som en lokal parlamentarisk forsamling, hvis virksomhed er forudsat begrænset til at tilrettelægge administrationen, at udøve bevillingsmyndigheden, at udstikke generelle retningslinjer og føre et tilsyn med

den kommunale virksomhed. Hvis dette sidste skulle være tilfældet, måtte der jo, som tilfældet er, hvor man i udlandet har de store kommunalbestyrelser, etableres en slags regering i form af en magistrat el. lign. Dette har man imidlertid ikke i almindelighed ønsket hos os, men har i stedet for ved udformningen af styrelsesordningen understreget de direkte valgte direkte ansvar for og medleven i forvaltningen af kommunens anliggender. Hvis man vil opretholde dette princip, er det nødvendigt, at antallet af medlemmer er forholdsvis begrænset, ellers ville det næppe være muligt at opretholde den fornødne effektivitet i kommunestyret.

Hvis man på den anden side, af de grunde der er fremhævet i bemærkningerne til lovforslaget, ønsker at udvide medlemstallet, må man samtidig i et vist omfang opgive princippet om kommunalbestyrelsen som den administrerende myndighed, men dette princip er jo, som jeg har nævnt, den læst, hvorover styrelsesreglerne er bygget. Man kan derfor ikke gennemføre en udvidelse isoleret, men må i det hele tage styrelsesreglerne op til revision, hvis man vil gennemføre en udvidelse, i hvert fald hvis denne udvidelse skal have en størrelsesorden som nævnt i forslaget. Jeg kan i den forbindelse pege på, at man i de tre store bykommuner, hvor der er mulighed for et medlemstal på 31, samtidig med hjemmel i loven har oprettet magistratsordninger, hvilket jo er en afvigelse fra styrelseslovens almindelige regler.

En af de fordele, man muligt kan opnå ved lovforslaget, er, at flere mennesker deltager i kommunalt arbejde. På den anden side måtte man så opgave den fordel, der ud fra mange synspunkter ligger i, at de folkevalgte medlemmer også selv deltager i den umiddelbare forvaltning gennem deres medlemskab af økonomiudvalg og stående udvalg.

De ændringer i ansvarsfordelingen inden for kommunens styrelse, som i givet fald ville være påkrævet, vil næsten med nødvendighed føre til, at administrationen kon-

[Indenrigsministeren.]

centreres på endnu færre hænder end i dag, mens de menige kommunalbestyrelsesmedlemmers opgaver i hovedsagen kommer til at vedrøre principspørgsmål, navnlig naturligvis vedrørende budgettet, og et mere overordnet tilsyn med administrationen. Dette kan ud fra forskellige synspunkter, navnlig ud fra effektivitetshensynet, muligvis være en fordel. Det er vel også i sig selv en fordel, at man, efterhånden som kommunens administration er blevet udbygget efter sammenlægningerne, søger frem til, at de folkevalgte koncentrerer sig om de store afgørelser. Men en sådan ændring af styrelsesforholdene, som jeg vil anse for nødvendig, hvis medlemstallet skal udvides som foreslået, vil medføre en beskæring af de direkte folkevalgtes direkte indflydelse, og det ser jeg på med megen betænkelighed. Jeg vil derfor gerne understrege, at den gældende styrelseslov efter min opfattelse er så rummelig, at den enkelte kommunalbestyrelse selv kan tilrettelægge sit arbejde, således at selve kommunalbestyrelsen koncentrerer sig om de generelt væsentlige spørgsmål og overlader detaljerne til økonomiudvalget og de stående udvalg, hvorved man samtidig opnår en betydelig effektivitet.

Jeg mener også, at de gældende styrelsesregler nok kunne bære en mere beskeden udvidelse af lovens overgrænser for kommunalbestyrelsernes medlemstal, og inden for lovens rammer kan der som nævnt i øvrigt administrativt fastsættes udvidelse for de kommunalbestyrelseres vedkommende, hvor maksimumsgrænsen ikke er nået. Men en udvidelse af den foreslåede størrelsesorden mener jeg ikke kan ske, uden at hele styrelsesordningen tages op til revision.

Dette skridt var der stort set enighed om ikke at tage, da folketinget i 1967 vedtog den gældende styrelseslov, og jeg mener ikke, at erfaringerne fra den ene valgperiode, loven har virket i, har været af en sådan karakter, at der er grundlag for at tage hele spørgsmålet op igen.

Jeg ser i øvrigt slet ikke grundlag for, at forslagsstillerne ønsker medlemstallet i amtsrådene bibeholdt på det nuværende niveau. En sådan opdeling mellem de to kommunegrupper ville medføre, at der

måtte indføres væsentligt forskellige styrelsesregler for kommuner og amtskommuner.

I det, jeg her har sagt, har jeg holdt København udenfor. Borgerrepræsentationens medlemstal er ved lov fastsat til 55, altså betydeligt højere end i de øvrige kommuner. Når dette er tilfældet, må det bl. a. ses i sammenhæng med den særlige styrelsesordning med magistrat, som gælder i hovedstaden. En stillingtagen til spørgsmålet om borgerrepræsentationens medlemstal må finde sted i forbindelse med den revision af kommunens forfatningsforhold, som må komme. Det må, som allerede tidligere antydet af mig fra denne talerstol, efter regeringens opfattelse anses for ønskeligt, om der fra kommunevalget i 1978 kunne gælde styrelsesregler for København, som harmonerer bedre med de almindelige regler, end tilfældet er i dag.

Søren Jensen (S):

Det helt centrale i det forslag, der er til behandling her, er jo, at man fastsætter en minimumsgrænse, hvorimod man fjerner en maksimumsgrænse, for så vidt angår antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer. Man overlader det altså faktisk til kommunerne selv at bestemme, hvor mange medlemmer man skal have, når man blot overholder denne minimumsgrænse.

Jeg vil godt ligesom ministeren gøre den bemærkning, at jeg forstår ikke rigtig, hvorfor man har holdt amtsrådene udenfor i den sammenhæng.

I det hele taget vil jeg sige, at jeg synes, det bliver meget vanskeligt at overskue, hvad der vil ske landet over, hvis lovforslaget vedtages. I bemærkningerne taler man om den store arbejdsbyrde, man taler om, at kommunalbestyrelsesmedlemmer går, holder op — nogle holder op i utide og andre trækker sig hurtigst muligt ud af det. Man taler også om, at nærdemokratiet ikke fungerer som det skal, og at der mangler kontakt til borgerne. Endelig henviser man til eksemplerne fra Norge og Sverige. Må jeg om det sidste sige, at erfaringerne derfra, set med danske øjne, vel nok ikke er alt for gode. Det har jo vist sig dér, at de store kommunalbestyrelser indflydelse faktisk reduceredes, og da det nu engang er sådan, at tingene skal fungere, så bliver man tvun-

[Søren Jensen]

get til, at et snævert udvalg træffer den endelige afgørelse.

Jeg vil også godt med hensyn til bemærkningerne om arbejdsbyrden og om, at de folkevalgte holder op, sige, at det kan jo også skyldes andre ting. Man har selv en stor indflydelse på, hvordan arbejdet tilrettelægges i kommunalbestyrelserne, man kan begrave sig i detaljer, som mange har gjort igennem årene, men man kan altså også nu overlade en hel del til administrationen efter bestemte retningslinjer og så koncentrere sig om det, som vel nok efterhånden må siges at være kommunalbestyrelsernes egentlige opgave, nemlig de store linjer og det at planlægge og tilrettelægge tingene. Man har mulighed for, som ministeren også har været inde på, at delegere en hel del opgaver ud, naturligvis stadig væk med det politiske ansvar placeret hos de egentligt folkevalgte, altså hos kommunalbestyrelsesmedlemmerne. Alt det kan man gøre, uden at der skal ændres noget som helst i den nugældende lovgivning.

Jeg kunne have lyst til at komme med en lille indskudt bemærkning her med henblik på dette, at folk går i utide og trækker sig tilbage: det kan jo også skyldes for en stor del, at der har været så megen kritik imod det, der foregår i kommunalbestyrelser og amtsråd — og i adskillige tilfælde en særdeles usaglig kritik, fordi man har slået alle i samme pulje og dermed også rammer dem, der gør et godt og fortjenstfuldt stykke arbejde.

Under den nugældende ordning sker der netop i øjeblikket en række ændringer ude omkring i kommunerne; man ændrer styrelsesvedtægterne, og man forhøjer også medlemstallet, hvilket er naturligt på grund af erfaringerne fra perioden 1970-1974.

Vi er fra socialdemokratiets side naturligvis altid villige til at drøfte bedre forhold for de folkevalgte, hvor de så end er placeret, og vi vil naturligvis også meget gerne søge at skabe en bedre kontakt borgerne imellem. Men vi er af den opfattelse, at dette forslag ikke løser de problemer, man taler om. Nu står vi jo i den situation, at denne lovgivning først vil kunne få virkning fra 1978. Der er altså vældig god tid. Hvis noget skal ændres — jeg understreger: hvis noget skal ændres — så mener jeg, at vi skal snakke

om tingene og prøve på at vurdere, hvordan man nu efter den første indkøringsperiode får tingene til at virke. Vi mener altså ikke, at det er rimeligt at lovgive på nuværende tidspunkt på dette område, og derfor må jeg sige: vi kan ikke medvirke til forslaget gennemførelse.

Lindholt (FP):

Fremskridtspartiet er enig i, at kommunalbestyrelsernes medlemstal skal være ulige, men så hører enigheden med forslagsstillerne også op.

I bemærkningerne til lovforslaget er anført 4 argumenter, der skulle kunne bære den ændring, som kommunisterne ønsker at hidføre i den kommunale styrelse. For det første har erfaringerne, siger forslagsstillerne, vist, at antallet er alt for lille. Hvad er det for erfaringer, der viser det? Der er jo ingen erfaringer for, at det skulle være for lille. Man kan da i hvert fald ikke medregne de tilfælde, hvor nogle politiske partier i nogle kommuner ønsker at udvide antallet med et par stykker i det forfængelige håb, at så får man nok selv mandatet. Det kan i hvert fald ikke være erfaringer, der kan føre til, at man skal sætte antallet op generelt.

Dernæst siger man — og det er jo blevet vældig populært nu om dage, man kan ikke åbne en avis eller høre radio og se fjernsyn, uden at det bestandig siges —: kontakten mellem de folkevalgte og folket bliver ringere og ringere. Forholdet er i virkeligheden det modsatte: kontakten er rent faktisk i de seneste år blevet bedre og bedre. Jeg siger ikke, at der ikke kan gøres mere endnu, men jeg siger i hvert fald, at det er ikke sådan, at kontakten mellem byråd og befolkning er blevet ringere, tværtimod. Vi har været inde i en periode, der har været fyldt med borgermøder og PR-møder, åbne udvalgmøder o. lign. I virkeligheden er det ret så modsatte erfaringer, de folkevalgte kan drage af den større kontakt, der er kommet, for det viser sig nemlig, at til byrådsmøderne møder meget få folk op. Jeg kritiserer ikke befolkningen for ikke at møde op, for det må være hver mands ret at leve i fred. Når han én gang har valgt nogle ind, ja, så må de tage sig af det, som de er valgt ind for, og så behøver han ikke gøre mere; han skal i hvert fald ikke tvinges til at beskæftige sig med det, hvis han ikke har lyst til det.

[Lindholt.]

Men det er karakteristisk, hvad der sker, når der endelig møder nogen op. Hvis der f. eks. skulle udnævnes en snefoged, som der skulle forhen, ja, så mødte der i reglen én, og så snart dette punkt på dagsordenen var færdigt, så gik manden igen, og så var den sag ude. Han blev der ikke og overhørte, hvordan det skulle gå med budgettet for det kommende år. Sådan ser man det gang på gang. De, der har med byrådsarbejde at gøre, ved, at der er nogle, der kommer, og det er specielt i forbindelse med sager, som særligt interesserer dem, f. eks. at deres private vej skal overgå til offentlig vej. Jeg siger det ikke for at kritisere folk.

Forslagsstillernes næste argument er, at arbejdsbyrden er blevet alt for stor for de fleste kommunalbestyrelsesmedlemmer. Det er den heller ikke, og det viser sig jo også, at der kommer tilstrækkelig med kandidatlistor. Jeg har faktisk aldrig set mage til lister som dem, der er kommet i København. Det er jo helt fantastisk, hvad det er for nogle ejendommelige lister, der opstilles dér.

Vi kan ikke medvirke til, at der skal være flere medlemmer i kommunalbestyrelserne, for jeg tror i virkeligheden — og det er jeg enig med indenrigsministeren i — at effektiviteten bliver ringere med så mange mennesker. Der kan blive embedsmandsstyre, og det kan blive sådan, at man skal gå over til magistratsstyre i stedet for, og det er i hvert fald ikke lige sagen.

Afstanden til borgerne bliver ikke berørt af, om der kommer flere ind. Det betyder ikke så meget. Det afgørende er, at de folk, der kommer ind, stadig væk er interesseret i at bevare kontakten med borgerne, og det kan de selv gøre. Det er ikke noget, der løses bare ved, at man får 101 medlemmer ind, som forslaget i dets yderste konsekvens indebærer.

Vi kan ikke medvirke til nogen ændring. Den lov, vi har, er god og rummelig, som den er.

Aksel Pedersen (V):

Indenrigsministerens indlæg er i høj grad dækkende for venstres opfattelse med hensyn til det principielle i spørgsmålet om antallet af medlemmer i de kommunale råd.

Venstre finder det afgørende, at de enkelte medlemmer kan leve tilstrækkeligt

med kommunen og med det arbejde, som de er med i. Vi finder det betænkeligt, at man kan komme til at få noget, som ligner en magistratsordning, ved at udvide antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer. Vi tror ikke på, at det fremmer den medleven, der skal til. Vi tror, det vil komme til at virke svækkende i stedet for styrkende på borgerens interesse.

Vi kan nok se, at der kan være særlige forhold, der taler for en udvidelse af antallet i visse kommuner, men jeg er også vidende om, at der i flere tilfælde er dispenseret fra overgrænsen.

Det er selvfølgelig lettere for små partier at blive repræsenteret, des færre vælgere der skal til for at sætte en repræsentant ind. Men prisen bliver også mindre indflydelse til den enkelte, der kommer ind i kommunalbestyrelsen.

Arbejdet vil være belastende for mange, som det har været hidtil. Økonomisk er der stor ulighed for dem, der er med i de kommunale råd, men vi finder, at folkestyrets idé bedst trives, når den enkelte, der er valgt, har et rimeligt ansvarsområde og mulighed for et dyberegående kendskab til det arbejdsfelt, han har med at gøre.

Vi i venstre er bange for, at en større udvidelse af antallet af rådsmedlemmer, som der her er tale om, vil give embedsmændene, økonomiudvalg og borgmestre en utilsigtet magtstilling, og vi kan derfor ikke gå ind for det fremsatte forslag. Men vi er villige til i udvalget at se på problemer i enkelttilfælde.

Indenrigsministeren har nævnt problemerne omkring hovedstadens forfatningsordning, det skal jeg ikke komme ind på her.

Forslaget, som det er fremsat, henviser til de svenske og norske kommunestrukturer. Systemerne dér er anderledes, befolknings-tætheden er anderledes, arealerne er meget større, og derfor kan man ikke direkte drage en sammenligning til Danmark.

Som sagt, vi finder en lovændring upåkrævet.

Edele Kruchow (RV):

Inden for det radikale venstre er vi positivt indstillet over for tanker, der kan give mulighed for flere medlemmer i kommunalbestyrelserne. Men vi finder, at det foreliggende lovforslag går for vidt med hensyn til

[Edele Kruchow.]

de muligheder, der er opstillet. Det vil gribe så afgørende ind i det kommunale selvstyres nuværende funktionsform, at denne let ville kunne få en helt anden karakter.

Vi mener heller ikke, at tiden er inde til ændringer lige i øjeblikket. Der er to grunde hertil: Den lov, vi lever under i øjeblikket, er jo ret ny. Vi synes, den er rummelig, og den er så rummelig, at vi bør have flere erfaringer, inden vi går i gang med vidtrækkende ændringer. Desuden er der lang tid til næste kommunalvalg.

H. C. Toft (KF):

Af ministerens tale og af indlæggene fra ordføreren for socialdemokratiet, venstres ordfører og ordføreren for fremskridtspartiet fremgår det jo ganske klart, at dette forslag ikke kan gennemføres her i folketinget. Jeg vil derfor ikke bruge tid til at argumentere imod det.

Jes Schmidt (CD):

Jeg kunne næsten sige det samme som hr. H. C. Toft. Den gruppe, som jeg repræsenterer her, kan ikke tilfræde det foreliggende forslag, idet det rent praktisk forudsætter en omfattende reform af hele den kommunale struktur i retning af det, man har i Sverige, i Vesttyskland og i andre lande. Desuden tager man nok munden lidt for fuld med hensyn til rådsmedlemmernes antal.

Når dette er sagt, vil jeg dog gerne tilføje, at der efter min mening er en lille kerne i sagen, som der er anledning til at se på. Denne lille kerne består af to dele. Det er efter min mening rigtigt, at antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer er holdt i lidt for stramme rammer. Der er også noget rigtigt i, at det halter med kontakten mellem de mange landsbyer, som i visse tilfælde er blevet sammenfattet til primærkommuner — vi har jo op til 10 landsbyer, som er sammenfattet til én kommune.

Ved kommunalreformen 1970 nægtede man f. eks. kommuner af størrelse 20.000 — 30.000 indbyggere at indføre et medlemstal i kommunalbestyrelsen på over 21. Jeg selv var i min hjemkommune med til at beslutte 23, men det gik som i det gamle Rom: Roma locuta, og sagen var afgjort; i dette tilfælde: København talte, og så var sagen

sluttet med 21. Denne stramme grænse har i mange kommuner efter min erfaring ført til en vis overbelastning af rådsmedlemmerne. Hvad siger man f. eks. til, at man i en kommune har 110 udvalgs- og kommissionspladser, der skal fordeles på 21 medlemmer? Det er tit for meget. Man må jo næsten være tjenestemand eller fagforeningsfunktionær eller pensionist for at kunne overtage et sådant arbejde.

Resultatet er da også, som alle ved, at mange dygtige kommunalfolk, tit erhvervsfolk, har taget deres hat og er gået ud af rådene. Derfor mener jeg, at der er anledning til at overveje, om man ikke kan gå til en ganske beskedne udvidelse af kommunalrådsmedlemmernes antal, når den pågældende kommune selv ønsker det.

Det andet problem er kontakten i store primærkommuner, hvor det er vanskeligt at skabe direkte kontakt til de mange landsbyer, som kommunerne ofte består af. Der kan altså bødes på den i og for sig gode ordening, som vi fik i 1970, en ordening, som virkelig har vist sig at være god. Jeg har anledning til at takke indenrigsministeren for den grundige forklaring og stillingtagen til denne sag. Men en udvidelse af rådsmedlemmernes tal, såfremt kommunerne ønsker det selv, mener jeg man kunne overveje positivt.

Med den indstilling vil vi gerne deltage i udvalgsarbejdet.

Henning Philipsen (SF):

Jeg kan på mit partis vegne i princippet give tilslutning til det forslag, som det kommunistiske parti har fremsat. Vi vil medvirke til dets gennemførelse under en eller anden form, under hensyn til hvad vi måtte kunne blive enige om i udvalget.

I den valgkamp, der gik forud for valget den 4. december, var der partier, som i den grad satte nærdemokrati og andre ting i centrum eller i fokus, om man vil. Det forekommer mig, at de i dag, hvor de bliver stillet over for et forslag, som i hvert fald indebærer en tilnærmelse hertil, ligesom ikke rigtig har noget at have deres velvilje i.

Vor tilslutning skal ses i forhold til vore tidligere forslag i forbindelse med kommunalreformen i 1969-70, hvor vi jo foreslog, at man fik indføjet lokalrådene i den kommunale forfatning.

[Henning Philipsen.]

Jeg har et par enkelte bemærkninger til selve lovforslaget, og den første er til § 1, hvor det undrer mig, at man kun foreslår 31 medlemmer i amtsrådene. Det ville forekomme mig mere relevant, at man måske i højere grad ønskede at udvide folkeforsamlingen i amtskommunalbestyrelserne set i forhold til forslaget om at udvide kommunalbestyrelsesmedlemmernes antal i primærkommunerne.

Til § 2 vil jeg godt bemærke, at jeg tror, det er uklogt, hvis man med dette forslag nu låser fast den situation, som er Københavns nuværende forfatning. Hvis man ser på stemmesedlen f. eks. for nærværende, som den ser ud i København, er det min opfattelse, at det ikke så meget er stemmesedlen, der er et problem, men at det nok mere er Københavns eksistens, på den facon som det sker nu, der er problemet. Jeg vil derfor godt sige til forslagsstillerne: man skal nok overveje endnu en gang, om det vil være rigtigt, at man, hvis dette forslag blev vedtaget, ville fastlåse Københavns nuværende forfatning. For det er jo sådan, at Københavns kommune regeres på en anden måde end øvrige kommuner i dette land. Den eneste pendant, jeg kan se hertil, skulle dog lige være Frederiksberg, hvor jeg nok tror man med en let omskrivning kan sige, styreformen vistnok — i gåseøjne — må kaldes noget i retning af stæhreokratisk.

Men i det hele taget vil jeg på mit partis vegne sige, at vi giver tilslutning til principperne i forslaget. Vi vil meget gerne se på antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmerne; det er ikke sikkert, at tallene er helt realistiske efter vor mening, men vi vil meget gerne medvirke i udvalgsarbejdet.

Arne Bjerregaard (KrF):

Det her foreliggende forslag går jo ud på, at der gives samtlige lovgivende myndigheder på det kommunale plan mulighed for at udvide medlemstallet. Det er en lovændring, som vi nok kan gennemføre nu, men som ikke får betydning før i 1978. Alligevel synes jeg det er rimeligt, at man allerede på nuværende tidspunkt begynder at se på, om man skal forøge antallet af medlemmer i de kommunale råd i 1978. Jeg forstår ikke den indstilling, som så mange ordførere har

fremført, at man ikke skal kunne se på disse tal og se, om det er rimeligt, at man har lagt sig fast på et bestemt antal, som vi har nu. Er det i orden, fungerer det som det skal, er en udvidelse i visse områder ikke nødvendig, og skal man udvide efter befolkningstal, som man gør det nu, eller skal man bruge andre tal? Der er mange ting at tage hensyn til, og jeg synes da det er rimeligt, at forslaget kommer nu.

Vi vil i alt fald fra kristeligt folkeparti se med velvilje på en udvidelse i kommunalrådene, fordi vi mener, det er væsentligt, at der er en repræsentation af så store dele af kommunen som muligt, af så mange befolkningsklasser som muligt — for klasser har vi jo stadig væk, desværre — således at der kommer nye ideer og tanker ind i kommunalrådene, så man ikke stadig væk har en lille snæver kreds, hvor resten, som er udenfor, sådan set opgiver ævred. Det er måske en af årsagerne til, at der kommer så få og hører på, når vi har kommunalbestyrelsesmøder; de tænker måske: nå ja, de er jo de få dér, som repræsenterer et ganske bestemt område, medens vi ude i yderdistrikterne ikke har mulighed for at komme på tale i kommunalbestyrelsen.

I alt fald i landdistrikterne, som jeg kender mest til i de senere år — bydistrikterne efter kommunalreformen kan jeg ikke rigtig tale med om, ud over hvad jeg har læst mig til, men dér mener jeg da også problemet er stort — men i landdistrikter med store arealer kan det være et problem med så få kommunalbestyrelsesmedlemmer, idet store områder slet ikke bliver repræsenteret i kommunalbestyrelsen, og så kan man være evig forvissat om, at de let bliver glemt i behandlingen. Derfor ser vi altså med velvilje på dette forslag.

Og hvad med København? Så længe jeg kan huske, har man haft 55 i borgerrepræsentationen. Er det sådan et magisk tal, som ikke kan ændres? Er det da rimeligt at holde fast ved det tal med en by, som har udviklet sig og hvor mange ting skal bestemmes? Jeg synes da, det må være rimeligt, at man i alt fald ser på, om dette tal skal ændres til et større tal.

Vi ser altså med velvilje på at behandle dette forslag om ændring af antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer.

Flygaard (DR):

Fra retsforbundets side ser vi med en vis velvilje på det foreliggende forslag, men vi vil gerne gøre nogle bemærkninger. Måske bør man have en maksimumsbestemmelse med hensyn til, hvor mange medlemmer der kan være i en kommunalbestyrelse, måske burde man have en kombination af en minimums- og maksimumsbestemmelse.

Med hensyn til kommunalbestyrelsens opgaver mener vi, at der måske foreligger et problem på den måde, at det egentlig nok primært burde være kommunalbestyrelsens opgave at lovgive på det, man kunne kalde et kommunalt plan, fremfor at administrere. Hvis det er således, at man lader kommunalbestyrelserne få for store opgaver på det administrative område, tror jeg også i høj grad, at flere kommunalbestyrelsesmedlemmer vil køre træet og dermed ønske at gå af efter en valgperiodes udløb. Til sidst skal jeg bare tilslutte mig den bemærkning, som hr. Henning Philipsen kom med vedrørende lokalråd. Jeg tror i høj grad det er noget, vi skal være opmærksom på for at drage så mange som muligt med ind i et mere aktivt demokrati, også på det lokale og kommunale plan.

Ordføreren for forslagsstillerne (Kaj Hansen):

Allerførst vil jeg gerne takke de ordførere, som ikke på forhånd havde lagt sig fast på den nuværende ordning, men som er åbne over for at diskutere spørgsmålet om en udvidelse af antallet af kommunalbestyrelsesrepræsentanter. Det forslag, vi har fremsat, er ikke noget ufravigeligt, og vi vil da gerne være med til at se på, om der muligvis kan komme andre tal ind i billedet end dem, vi har anført i forslaget. Men jeg må meget beklage, at der er partier og ordførere her, der på forhånd afviser, at der skal ske ændringer i den styrelseslov, vi har i øjeblikket.

Den mest ejendommelige argumentation, jeg hørte fra en ordfører, var hr. H. C. Tofts. Han sagde, at da forslaget ikke kunne gennemføres, ville han ikke argumentere imod. Er det en ny linje, de konservative har anlagt? Betyder det fremover, at de kun vil argumentere imod de forslag, der kan

vedtages? Det er en ganske ejendommelig stilling at tage til et forslag.

Til indenrigsministeren må jeg sige, at jeg lyttede med ret stor begejstring i begyndelsen af indenrigsministerens tale, næsten til de fire femtedele, hvor det var mine præmisser, der blev brugt, men jeg beklager den konklusion, som indenrigsministeren kom til, nemlig at man nok ikke burde lave om alligevel.

Der tales jo så meget om nærdemokrati og demokrati i kommunerne, om bedre kontakt mellem befolkningen og de folkevalgte. Alle snakker om det, men det er, som om ikke nogen rigtig har gjort noget ved det, og her er det, vi kommer med vort forslag, som tilsigter at gøre ord til handling og skabe forudsætningerne for en udvidelse af demokratiet i kommunerne.

Det er rigtigt, hvad indenrigsministeren sagde, at da man gennemførte kommunalreformen, faldt antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer med over halvdelen, fra 10.000 til under 5.000, men jeg vil da gøre opmærksom på, at det gik særlig ud over de store byområder. I Odense kommune og de kommuner, der blev lagt ind under Odense, var der før sammenlægningen 134 kommunalbestyrelsesmedlemmer. Efter sammenlægningen er der nu kun 29 medlemmer, da Odense kommune end ikke har udnyttet lovens maksimum på 31. Tilsvarende forhold gælder for Århus og for Ålborg.

Antallet af kommunalbestyrelsesmedlemmer blev jo fastsat i den styrelseslov, der blev vedtaget inden kommunesammenlægningen. Den debat, der var dengang, viste, som nogle ordførere har demonstreret her i dag, stor ulyst til at gennemføre væsentlige ændringer, men de erfaringer, man nu har med de store kommuner, havde man selvfølgelig ikke dengang. Men så bør man da også se på de erfaringer, man er nået frem til nu, og de motiverer, at styrelsesloven laves om, og at der gennemføres en betydelig udvidelse af repræsentationen.

Det forslag, vi har fremsat, bygger jo på, at de mindste kommuner får 15 medlemmer, de tre store privinsbyer 81 medlemmer og de øvrige mellem 25 og 71 medlemmer. Dette forslags gennemførelse vil da betyde en styrkelse af det folkevalgte element i kommunalbestyrelserne, og at de enkelte

[Kaj Hansen.]

kommunalbestyrelsesmedlemmer kan få tid til at sætte sig grundigt ind i sagerne og tage ud i marken og se på tingene og tale med borgerne.

Ved kommunevalget den 5. marts går et meget stort antal frivilligt ud, og så spørges der her bl. a. fra ordføreren for fremskridts-partiets side: er der eksempler på, at man ikke kan overkomme arbejdet? Ja, jeg skal da gerne anføre nogle eksempler, som er ret så gruppvækkende.

Et af kommunalbestyrelsesmedlemmerne i Odense er medlem af 20 udvalg og kommissioner. Er der nogen, der tror, at man kan gennemføre et sådant arbejde forsvarligt? Et socialdemokratisk medlem af kommunalbestyrelsen i Odense siger, at han må kvitte en tredjedel af sin arbejdstid på sit normale arbejde, men da han har en forstående arbejdsgiver, kan det lykkes alligevel.

Til den socialdemokratiske ordfører, hr. Søren Jensen, må jeg sige, at hvis han læser sit hovedorgan Aktuelt i dag, bl. a. hvad Erik Davidsen, der er medlem af Københavns amtsråd og Hvidovre kommunalbestyrelse, siger, vil han se, at han fortæller om et medlem af amtsrådet i København, som blev fyret af sin arbejdsgiver, fordi han forsømt så meget på arbejdet for at klare sit kommunale arbejde.

Der kunne findes en lang række andre eksempler, der viser, at det er nødvendigt, at der nu gennemføres en reform på dette område. Vi har ikke stillet forslag om amtsrådene i denne omgang, men vi vil da gerne være med til at se på antallet i amtsrådene også. Når vi ikke har gjort det nu, er det, fordi den endelige fastlæggelse af amternes funktion og virkeområde jo ikke er tilendebragt. Hvor meget får de amter til syvende og sidst at råde over? Herefter må antallet selvfølgelig fastsættes.

Det er klart, at der kunne gennemføres andre ting i styrelsesloven, bl. a. nogle bestemmelser om lokalrådene, som i første omgang er oprettet i København, men som også begynder at brede sig ud over det øvrige land. Der kan også være andre ting i styrelsesloven, som på grundlag af de nu indhøstede erfaringer kan ændres og forbedres, men det kan vi vende tilbage til.

Udvidelsen af repræsentationen er i virkeligheden det første og vigtigste skridt for at

udbygge kontakten mellem borgerne og kommunalbestyrelserne; derfor vil jeg opfordre til, at man får en velvillig behandling af spørgsmålet, og jeg synes, det er helt forkert på baggrund af de erfaringer, man nu har, at der er nogle, der på forhånd låser sig fast og siger, der ikke skal ske ændringer.

Jeg ved godt, at der er en særlig hastighedsbegrænsning her i tinget, men det behøver ikke være sådan, at det varer 8 år, før man tager konsekvenserne af de erfaringer, man kender nu, efter at der er gået 4 år siden kommunalreformens gennemførelse.

Hermed sluttede forhandlingen.

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

Første behandling af forslag til folketingsbeslutning om indførelse af enhedsskat [af Ømann m. fl.].

(Forslaget til folketingsbeslutning (nr. XI) findes i tillæg A. sp. 1267, fremsættelsen i tidenden sp. 1321).

Forslaget sattes til forhandling.

Indenrigsministeren (Jacob Sørensen):

I forrige folketingssamling fremsatte socialistisk folkeparti forslag om, at der skulle nedsættes en kommission til undersøgelse af virkningerne af en statslig enhedsskat. Dette forslag blev aldrig vedtaget af folketinget, således som man skulle tro ved læsningen af bemærkningerne til det forslag, vi har til behandling i dag. Forslaget blev henvist til behandling i skatte- og afgiftsudvalget, og da folketinget ikke inden folketingsårets udløb i oktober tog endelig stilling til forslaget, bortfaldt det jo automatisk.

Forslaget, vi behandler i dag, er ikke helt identisk med sidste års forslag, idet forslagsstillerne nu ikke længere nøjes med at fore-